

T a r t a l o m

HORVÁTH Viktor: "Elsajátítani az ismereteknek azt az összességét ..."	177
Személyi hírek és változások	180
NÉMETH Mária: Hírlapállományunk megóvásának kérdései	180
SOMKUTI Gabriella: Az állományrevízió nyomában	183
BERLÁSZ Jenő: A Helikon Könyvtár balatoni gyűjteményéről	187
FALVY Zoltánné: Egy intézkedés margójára	188
Hírek	188
GOMBOCZ István: Könyvtári Minerva	190
A Bibliografický sborník a magyar nemzeti bibliográfiáról (fti)	193
CSAFODI Csabáné: Kiállítási tanulmányuton Csehszlovákiában	194
VAVRINECZ Veronika: Tíz nap lengyel könyvtárakban	195
A Gorkij Könyvtár új olvasóterme (sg)	196
Munkánkról, megbeszéléseinkről, rendezvényeinkről	198
KOVÁCS József: Amit hiányolok	199
OLÁH Gabriella - WOLF Magdolna: Németországban voltunk	200
Hírek	

Borítófedélen Bartók "A magyar népdal" c. alapvető könyvének (1924) kottapéldáiból (A Zeneműtárban őrzött eredeti kézirat)

Az
Országos Széchényi Könyvtár
Pártszervezetének és
Szakszervezeti Bizottságának
lapja

Szerkesztő Bizottság:

Horváth Viktor, Ónódy Miklós,
Óvári Sándor, Papp István,
Somkuti Gabriella

Fel. szerkesztő és kiadó:

Horváth Viktor

Szerkesztők:

Papp István
Somkuti Gabriella

Kiadja az Országos Széchényi
Könyvtár Szakszervezeti Bi-
zottsága, Budapest VIII. Mu-
zeum körut 14/16 -----

Országos Széchényi Könyvtár
házi sokszorosítása
Budapest V. Guszev u. 1.

Lapzárta: 1965. szept. 25.

"ELSAJÁTITANI AZ ISMERETEKNEK AZT AZ ÖSSZESLEGÉT ..."

Pártszervezetünk vezetősége a szakszervezeti bizottság és a KIBz-szervezet bevonásával már elkészítette a most kezdődő párt-és szakszervezeti oktatás, az új oktatási év tematikájának, az oktatási formák különböző szintjeinek, az oktatásban résztvevők körének a tervezetét. Összeállításában a párt Központi Bizottságának ez év márciusában a Magyar Szocialista Munkáspárt néhány időszerű ideológiai feladatáról közzétett irányelveiből indult ki, számba véve és elemezve könyvtárunk vonatkozásában egyrészt a továbbhaladást segítő és gátló tényezőket, másrészt az e téren megoldandó feladatokat.

A párt-és szakszervezeti oktatás könyvtárunkat illető célkitűzésének meghatározásánál kiindulópontként azt vette, hogy a társadalmi tudat szocialista átalakításának végrehajtásában (melyet a párt a gazdasági teendők mellett a szocializmus teljes felépítésének feltételeként jelölt meg) az Országos Széchényi Könyvtárnak mind a tudományos munka területén, mind közművelődési jellegéből adódó feladatai vonalán egyaránt jelentős szerepe van.

Feladatait illetően könyvtárunknak azzal kell számolnia, hogy mint nemzeti, az egész magyar könyvtárügy központi szolgáltatásait nyújtó könyvtár, könyvtár-tudományi, módszertani, a tudományos kutatást szolgáló rendszerező és feltáró bibliográfiai munkáját csak akkor tudja eredményesen (valóban a szocializmus építését szolgálóan) végezni, ha munkaterületének problémáit marxista elméleti alapon és marxista módszerekkel oldja meg. Közművelődési területen (melyet megítélésünk szerint a várbeli új elhelyezéséből következő adottságai a feltételezettnél sokkal élesebben fognak előtérbe állítani) pedig azt kell biztosítani, hogy szolgáltatásaiban a maga sajátos szintjén és eszközeivel maximális mértékben tudja segíteni a marxista eszmék propagálását. Végül azzal kell számot vetnie, hogy jól megoldani feladatait csak akkor tudja, ha vezetői és dolgozói szakmai ismereteiken túl szemléletükben és gondolkodásukban is, elméleti és gyakorlati munkájukban egyaránt marxista alapon állanak, ha a szocialista célok megvalósításáért maguk is kiállnak és harcolnak.

A továbbhaladást segítő körülmények elemzésénél joggal állapíthatta meg pártvezetőségünk, hogy a könyvtár dolgozói többségének szemléletében, magatartásában általában kifejezésre jutnak a szocialista embert meghatározó vonások. Egyre több azoknak a dolgozóknak száma, akik feladataikat tudatosan és a felelőség átérzésével végzik. Az állományrevízió munkáját a könyvtár különböző területeiről összehozott közel 100 dolgozó igen lelkesen, fegyelmezett helytállással, munkája fontosságának átérzésével, a tervezett feladatot telteljesítve úgy végezte el, hogy közben egyakaratu közösséget tudott formálni. Könyvtárunkban ma már több helyen dolgoznak a szocialista címet már elnyert vagy annak eléré-

sét célként kitűző munkakollektívák komoly eredménnyel és példamutatóan. Mindezeket olyan alapként értékeljük, amellyel számolni kell és amelyre egy szocialista tudatu könyvtári kollektíva kialakításánál építeni lehet.

Ugyanakkor hiba lenne észre nem venni és figyelmen kívül hagyni, hogy dolgozóinknak, nemegyszer vezetőinknek szemléletében, véleménynyilvánításaiban, a napi munka során adódó állásfoglalásaiban negatív vonások is jelentkeznek. Általánosságban úgy fogalmazhatnánk, hogy a szakmai ismeretek nem párosulnak mindig szocialista szemlélettel és politikai tisztánlátással. A kispolgári életforma keresése, a körülbástyázni kívánt magánélet, szocialista társadalmunk fejlődésének kérdései iránti közömbösség nemegyszer akadálya dolgozóink egyéni és közösségi fejlődésének. De találkozhatunk a nacionalista szemléletnek a vélemények, állásfoglalások mögött meghúzódó maradványaival, fejlődő életünk utkeresése és elért eredményei iránti pesszimizmussal és így sorolhatnánk mindazt, amivel mint a továbbhaladást befolyásoló, gátló jelenségekkel számolnunk kell.

Ezeknek elemzésével, az eddigi ideológiai munka eredményeinek és hiányosságainak értékelésével határoztuk meg párt-és szakszervezeti oktatásunk most kezdődő új szakaszának tartalmi és formai kérdéseit.

Az oktatás tartalmi kérdéseit érintően Lenint szeretném idézni: "Hiba lenne azt hinni, - mondotta - hogy elég elsajátítani a kommunista jelszavakat, a kommunista tudomány következtetéseit anélkül, hogy elsajátítanánk az ismereteknek azt az összességét, melynek következménye maga a kommunizmus."* A tudásnak erre a marxizmus-leninizmus által átértékelt összességére épülnek, ezt veszik alapul mindazok a tanfolyamok, előadásorozatok, amelyek oktatásunk keretében most szerveződtek.

"A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉNEK KÉRDÉSEI" címen két párhuzamos, de különböző szintű tanfolyam indul olyan alapvető jelentőségű problémák elemzésére, mint a két világrendszer gazdasági versenye, összefüggése a nemzetközi forradalmi folyamattal, a szocializmus gazdasága építési és irányítási rendszere, fejlesztésének távlatai és a nemzetközi munkásmozgalom kérdései. E tanfolyamok egyikét Bolgár Pálné vezeti, a másiknak Hámori Béla, Jóboru Magda és Vadász Ferencné az előadói. Ez utóbbit, melyet a könyvtár vezető beosztású dolgozóinak részére indít a pártszervezet, alkalomszerűen az MTA szociológiai kutatócsoportjának egyes tagjai által vállalt előadások egészítik ki.

E tanfolyamokon éppúgy, mint a felsőbb szintű pártoktatásban való résztvétellelre a pártszervezet személyenként kereste meg könyvtárunkból a számításba vett munkatársakat.

A felsőbb szintű pártoktatás keretében a MARXIZMUS LENINIZMUS ESTI EGYETEMÉN filozófiai szakon könyvtárunkból Fügedi Péterné és Maczika Béla, politikai gazdasági szakon Soltész András tanul. Esztétikai szakon rendes hallgatóként Bálley Pál, Bereczky László, Iszlai Zoltán, Pelejtei Tibor és Tamás Péter, vendéghallgatóként pedig Gerő Zsoltné, Körtés Julia és Varsányi Endréné vesznek részt.

Szakszervezetünk is a pártvezetőséggel egyetértésben kapcsolódott be az oktatás munkájába, létrehozva ezzel könyvtárunkban az ideológiai nevelés egységes rendszerét.

A SZAKSZERVEZETI OKTATÁS kialakításánál a Közalkalmazottak Szakszervezete Elnöksége által az e tárgyban kiadott tézisek szem előtt tartásával alapelveként a politikai, ideológiai és szakmai szempontok együttes érvényesítésének követelményét vettük. Ennek megfelelően a következők szerint szerveztük meg szakmai továbbképző és ismeretterjesztő előadássorozatunkat.

A sorozat háromszor négyes tagolású előadást, a szakmai továbbképzés vonalán pedig azt követő megbeszélést is tartalmaz. Így októberrel kezdődően kéthavonként (október, december, február és április folyamán) a pártszervezet gondozásában politikai és közgazdasági tárgykörből lesznek előadások; novembertől pedig, ugyancsak minden második hónapban (tehát november, január, március és május hónapokban), de azon belül kéthetenkénti váltással a szakszervezeti bizottság gondozásában tartjuk meg szakmai továbbképző megbeszéléseinket és ismeretterjesztő előadásainkat. Az előbbi keretében a magyar humán tudományosság fő kérdéseivel akarunk foglalkozni, különös tekintettel a történeti vonatkozású tudományokra, az utóbbinál egy-egy irodalmi, filozófiai, természettudományi és művészeti előadás tartását tervezzük.

Az elmúlt évek gyakorlatától eltérően egyrészt az oktatás eredményességének biztosítására, másrészt az önkéntesség egy szabadabb formájú érvényesítésére (az érdeklődés felkeltését az egyes előadások témájától és előadójától vártan) az előre való jelentkezések szervezését - a pártszervezethez hasonlóan - a szakszervezeti oktatásban is megszüntettük. Így az előadásokat rendszeresen esetenkénti meghirdetéssel tartjuk anélkül, hogy arra dolgozóinknak előzetesen kellene jelentkezniük.

Összegezésül: párt-és szakszervezeti oktatásunktól nem kevesebbet szeretnénk várni, mint amit Lenin 1920-ban így fogalmazott meg: "Önök előtt az építés feladata áll s ezt a feladatot csak úgy oldhatják meg, ha elsajátítanak minden korszerű ismeretet, ha képesek lesznek a kommunizmust készen kapott, betanult formulákból, tanácsokból, receptekből, előírásokból, programokból olyan eleven erővé változtatni, mely egységbe foglalja az önök közvetlen munkáját, ha képesek lesznek a kommunizmust gyakorlati munkájuk vezérfonalává tenni."* HORVÁTH VIKTOR

* Lenin: Marx, Engels, marxizmus.
Bp.1948, Szikra, 415. és 419.p.

könyvtárunk munkájáról

SZEMÉLYI HIREK ÉS VÁLTOZÁSOK

KITÜNTETÉSEK: A művelődésügyi miniszter "augusztus 20"-a alkalmából Bóday Pál osztályvezetőnek, Mérey Róbertné osztályvezetőhelyettesnek, Slachta Erzsébet és dr. Ürögdy Györgyné főkönyvtárosnak a SZOCIALISTA KULTURÁÉRT kitüntetést; Kerekes Lőrincné előadónak, Magyar Istvánné könyvtári raktárosnak és Markos Béláné könyvtárosnak a KIVÁLÓ DOLGOZÓ kitüntető jelvényt; Bán Tiborné főkönyvtárosnak MINISZTERI DICSÉRŐ OKLEVELET adományozott.

ÚJ MUNKATÁRSAINK: Csizmadia Pál főelőadó I. (Gazdasági Hivatal-Keszthely), Fésűsné Domanovszky Judit könyvtáros-gyakornok I. (Központi Katalógus), Karácsony Sándor könyvtáros I. (Feldolgozó Osztály), Kulin Gábor kisegítő I. (Postarészleg), Lénártné Faggyas Margit könyvtáros II. (Könyvelosztó), Lengyel Enikő könyvtáros-gyakornok I. (Feldolgozó Osztály).

ELTÁVOZTAK KÖNYVTÁRUNKBÓL: Bán Tiborné főkönyvtáros (nyugállományba helyezés), Hadik Erzsébet főkönyvtáros (nyugállományba helyezés), Keszlerné Kávrán Erzsébet könyvtári raktáros (áthelyezés: Budai Járási Tanács Szakorvosi Rendelő Intézet), Müller Józsefné kisegítő II. (kilépett).

ÁTSOROLÁSOK: Burján Bertalanné adm.ügyv.dolg.I., Matejka Jánosné könyvkötő szakmunkás, Pócsi Árpádné előadó, Storch Árpádné könyvkötő szakmunkás, Szivák Lajos kiemelt termelő szakmunkás (egyben megbízást nyert a Könyvkötészet vezetőhelyettesi teendőinek ellátására).

N é m e t h M á r i a

HIRLAPÁLLOMÁNYUNK MEGÓVÁSÁNAK KÉRDÉSEI

Hirlapállományunk értékéről és állapotáról

Hirlaptárunk állománya - amely a magyarországi és a magyar vonatkozású hirlapokat és folyóiratokat tartalmazza - az ország kulturális életében kiemelkedő értéket képvisel. A hazai periodikumoknak ezen egyedülálló gyűjteménye forrásanyag a mindenkor történeti, irodalomtörténeti, sőt ezen túlmenően a társadalomtudományi és a legkülönbözőbb irányú tudománytörténeti kutatások számára, igénybevétele nélkül - hogy csak egy-két példát ragadjunk ki - nem készülhetnének el az egymásután megjelenő korszerű kritikai kiadások, az elmúlt évtize-

dek eseményeit feltáró elemzések és tanulmányok.

Állományának értékét azonban nemcsak az országos viszonylatban való páratlan gazdagsága határozza meg, hanem az is, hogy mennyire tartalmaz egyedi, egyetlen hazai intézményben sem található sorozatokat. Amikor e problémával foglalkozni kezdtünk, eleve tudtuk, hogy amíg a folyóiratok jelentős része több nagy budapesti és vidéki könyvtár gyűjteményében is fellelhető, addig nagyobb hirlap-részlegeket csak egy-két helyen találunk az országban. Ezért elsősorban azt kellett látnunk, hogy a hirlapok vonatkozásában mennyire egypéldányos az Országos Széchényi Könyvtár állománya. Az e célból sorozatosan végzett vizsgálódások és elemzések során kialakult végeredmény azt tanúsítja, hogy a magyar hirlapállomány közel 70 százalékában kizárólag csak könyvtárunk gyűjteményében lelhető fel, tehát példányaink ebben a rendkívül magas százalékban egyediek az országban.

Ebből az is következik, hogy a hirlapok megóvásának és az utókor számára való átadásának kötelezettségét nem oszthatjuk meg senkivel, e kulturális kincs megőrzése és átszarmaztatása kizárólag a nemzeti könyvtár feladata és felelősége.

Amikor ezt megállapítjuk, akkor nem térhetünk ki annak a szomorú ténynek rögzítése elől sem, hogy hirlapjaink állaga rendkívül aggasztó képet mutat. Ennek okait évtizedekre visszamenően kell keresnünk.

A Hirlaptár hosszú fennállása óta mindig a legsúlyosabb raktározási nehézségekkel küzdött és anyagát a kezdetektől fogva képtelen volt helyesen tárolni; nem volt lehetősége a rendszeres köttetésre, sokszor a legszükségesebb állományvédelmi munkák elvégzésére sem; ugyanakkor anyagát, annak forrásértéke és egyedi mivolta miatt a szó szoros értelmében tönkreolvasták a mindenkori használók.

Mindennek eredménye, hogy jelenlegi felméréseink szerint hirlapállományunk háromnegyed részében rongált, sőt nem jelentéktelen százalékban pusztuló állapotban van. Nem akarunk mennyiségére vonatkozóan teljes és pontos felmérés nélkül adatokat közölni, de azt megállapíthatjuk, hogy több tízezernyi azon tékázott és rongált kötetek száma, amelyek állományvédelmi munkánk során kötésre, javításra, restaurálásra vagy reprodukálásra kell hogy kerüljenek. És e mennyiség jelentős, több ezer kötetet kitevő része sürgős, szinte azonnali beavatkozást igényel; ha ez nem következik be, akkor néhány fontos központi és vidéki hirlap már néhány éven belül használhatatlan és elpusztult állapotban lesz. Tehát hiába költözik fel a Nemzeti Könyvtár várbeli új otthonába, hiába tárja fel állományát a legszínvonalasabban, és hiába fordít hatalmas energiákat sokrétű feladatainak ellátására, ha közben megsemmisül az az állomány, amelynek megőrzése elsődleges feladata s létjogosultságának egyik pótolhatatlan alapja.

Állományvédelmi munkánk lehetőségeiről

Állományvédelmi munkánk során elsősorban azzal kell szembenéznünk hogy e

kötelezettségünknek hogyan tehetünk eleget.

Feladatunk nem könnyű: raktározási lehetőségeink ma sem megfelelőek, a kötetzeti kapacitás a kötetendő és javítandó anyag nagyságához viszonyítva nem mondható kielégítőnek, az állomány megóvásának, illetve reprodukálásának (xerox, mikrofilm) mennyiségi határai is szűkreszabottak. Így eleve jelentkezik az a feszültség, amely a megmentendő anyag mennyisége és a rendelkezésre álló állományvédelmi kapacitás között fennáll.

Ezen körülmények között munkánk helyes vitelét csak úgy tudjuk biztosítani, ha nem tévesztünk szem elől két - az alaphelyzetből fakadó - követelményt:

a) állománymegóvási tevékenységünket az elsőrendűen fontos anyagnál kezdjük és azt mindig a soronkövetkező értékekre terjesztjük ki, tehát a legfelölősségteljesebb kiválasztás alapján végezzük;

b) a rendelkezésünkre álló megóvási lehetőségeket "kombináltan" alkalmazzuk, ami azt jelenti, hogy amíg az egyik sorozatot mikrofilmezzük, a másikat köttetjük, a harmadikat saját kis műhelyünkben javíttatjuk, sőt - ha van mód a megszerzésükre, - a rongált példányokat lecseréljük, illetve a gyakran keregetett sorozatok számát lehetőség szerint felemljük.

A mai adottságok ésszerű kihasználása azonban egymagában még nem elegendő ahhoz, hogy megóvó kötelezettségeinknek eleget tegyünk. Hiszen a jelenlegi kötetési kapacitás keretében - tekintettel arra, hogy régi hírlapjaink javításra, sőt igen sok esetben restaurálásra szorulnak, - csupán évi egy-kétszáz kötetnyi mennyiség kerülhet megmentésre. A helyi restaurálórészleg a mai személyzeti ellátottság mellett szintén csak korlátozottan működhet. Nem kielégítő az sem, hogy évente csupán kb. 80 kötet hírlapot küldhetünk mikrofilmezésre. A xerox eljárás adta lehetőségekkel pedig sajnos, még egyáltalán nincs módunkban élni. Mindaz amit ma tehetünk, tehát csak csepp a tengerben és elégtelen ahhoz, hogy segítségével ezt a súlyos feladatunkat megoldjuk.

... és feltételeiről

Számba kell tehát venni azt is, hogy milyen módon és milyen feltételek mellett tudjuk munkánkat fokozni és mind mennyiségi, mind minőségi tekintetben a megfelelő szintre emelni. A következőkben terveinket és elképzeléseinket szeretnők ismertetni.

1) Első lépésként a hírlaptári anyag, különösen a hírlapok indokolatlan használatát kell csökkenteni és ezzel további "szétolvasásukat" - és csonkításukat megakadályozni. Az erre vonatkozó hírlaptári javaslatot - amely gondosan ügyel a kutatási igények maradéktalan kielégítésére, - könyvtárunk kollégiuma már megtárgyalta és jóvá is hagyta.

2) Fokozottan szükséges a piacon levő és megvehető hírlapévfolymok beszerzésére gondolni és ezekből a megőrzés céljára muzeális jellegű sorozatokat felállítani.

3) Bevezetünk néhány intézkedést, melynek célja egyrészt a felesleges anyagmozgatás elkerülése és a szükséges szállítások jobb feltételeinek biztosítása, másrészt a jelenlegi szűkös körülmények között is az anyag - elsősorban a kurrens évfolyamok - kielégítő elhelyezésének megteremtése.

4) Meg kell oldanunk - az intézetvezetés segítségével - a raktározási helyzet javítását, legalább olyan mértékben, hogy kötetlen hírlapjainkat megfelelően tárolhassuk. Szükséges lenne a raktárkezelői létszám emelése is a megfelelő rend kialakítására és a legelemibb portalanítás elvégzésére.

5) Alapvető követelmény a kötészeti vonal megerősítése, a restauráló munka kielégítő mennyiségben való végzésének biztosítása. E célból a kötészet létszámát kellene emelni, és ott esetleg külön hírlapcsoportot kialakítani, valamint a hírlaptári javító-részleget is a szükséghez mérten megerősíteni.

6) Sürgős intézkedést kívánna a mikrofilmezési keret bővítése, a hírlap-mikrofilmezés mennyiségének jelentős emelése és a már kész filmek ellenőrzésének biztosítása. Igen fontos lenne, ha egyes esetekben a xeroxon történő reprodukálás módszerét is alkalmazhatnánk.

Mint már előljáróban is említettük, e néhány pont csupán az alapfeladatokat próbálja körvonalazni, ezeket még sok részlet egészíti majd ki. Befejező gondolatként azt kellene rögzíteni, hogy amíg a mai szerény keretek között vagyunk kénytelenek dolgozni s még nem láthatunk hozzá terveink megvalósításához, addig mindent el kell követnünk az egész területet átfogó, a részletekre is kiterjedő állományvédelmi "haditerv" kialakítására. Folytatnunk kell helyzetfeltáró munkánkat mind saját gyűjteményünk területén, mind országos viszonylatban (ennek keretében pl. fel kell állítanunk a hírlapok országos központi katalógusát), hogy majd biztos alapokból kiindulva oldhassuk meg ezt a nagy felelősséggel járó feladatunkat.

AZ ÁLLOMÁNYREVIZÍÓ NYOMÁBAN

Julius 26-a óta folyik könyvtárunkban az év egyik legnagyobb vállalkozása, a tervidőszak kiemelt feladata: a három évre tervezett állományrevízió első szakaszának végrehajtása. Hosszu hónapok előkészítő munkája előzte meg indulását s ma már világos, hogy a legapróbb részletekig kidolgozott munkaterv és a jó szervezés előfeltétele volt - a dolgozók lelkes közreműködésén kívül - a revízió sikerének.

Felkerestük a RAKTÁRI OSZTÁLY vezetőjét, Óvári Sándort, s megkértük, tájékoztassa a Híradó olvasóit a revízió munkamenetéről és eddigi tapasztalatairól.

- A Széchényi Könyvtár állományát utoljára tíz évvel ezelőtt vették számba. Mivel óriási anyagnak viszonylag rövid idő alatti revíziója nagy feladatot rótt ránk, a munkát úgy kellett előkészíteni és megszervezni, hogy a raktárban dolgozó brigádok számára a munkafolyamatokat pontosan körülhatárolt, mechanikus mozzanatokra bontsuk s valamennyi vitás esetet egy revíziós bizottsághoz írá-

nyitsunk. Csak így tudtuk elérni a napi teljesítmények viszonylag magas mértékét. A munka vezérfonala az előre kidolgozott ún. "revíziós szabályzat", amely részletesen leírja a teljes munkafolyamatot. E szabályzat szigorú és következetes alkalmazása volt egyik legfontosabb támpontunk.

- Milyen állományrészekre terjedt ki most a revízió?

- E két hónap alatt az 1936 óta adremázott könyvanyag revíziója történik meg, ez kb. 520 ezer mű számbavételét jelenti. (A müncheni rendszer szerint raktározott állomány revíziója ettől függetlenül már régebben folyik.) Tervez felül el tudjuk végezni a 34 ezer kötetes jegyzetgyűjtemény revízióját s esetleg a sorozati anyag revízióját is megkezdjük.

- Mi volt a revízió célja?

- A cél az állomány ellenőrzésén és a példányok pontos regisztrálásán kívül a hiányok felmérése és a hiánylista alapján egy dezideráta-katalógus felállítása, de mód nyílt a raktári rend ellenőrzésére is. Ennek megvilágítására csak egy adat: szeptember 10-ig 2 839 elosztott mű került elő. A kézbevett mű és a címléírás egybevetésénél feldolgozási hibákra is fény derül: 2 592 ilyen művet szűrtünk ki. Előfordult például, hogy egy XVIII. századi Széchényi ex-librisszel ellátott mű egyik kötete a müncheni raktárból, másik kötete pedig a nagy numerus kurrensból került elő. Fontos lépés továbbá, hogy a kihelyezett művek pontos őrzjegyzése is megtörtént, így világos képünk van a segédkönyvtárakban, ill. különgyűjteményekben elhelyezett művekről.

- Sok a hiány?

- A revízió teljes lezárása előtt erről még végleges adataink nincsenek, de annyit máris mondhatok, hogy kevesebb, mint amennyire számítottunk.

- Hány dolgozó vett részt a revízióban?

- A raktári osztály mintegy 20 dolgozója és más osztályokról ideirányított 40 dolgozó. A munkát két főből álló brigádok végezték. Hangsúlyoznom kell azt a dicséretes munkafegyelmet, amivel a nem könnyű, nagyrészt mechanikus, ugyanakkor mégis összpontosított figyelmet, sőt fizikai erőlkifejtést is igénylő munkát valamennyi résztvevő végezte. Odaadó és lelkiismeretes munkájuknak köszönhető a revízió teljes sikere.

- Milyen volt a brigádok teljesítménye?

- A napi teljesítmények várakozáson felül alakultak. A kezdeti időszak 500-as alapnormáját csakhamar valamennyi brigád túlszárnyalta s 800-as, sőt ennél magasabb napi átlagteljesítmények alakultak ki. Ugyanakkor egyre több lett az "ezres-brigádok" száma, akik napi ezer, vagy még magasabb teljesítményt nyújtottak. Az egység az elintézett művek száma, a kézbevett kötetek száma ennél magasabb.

- Ennek a nagyarányú vállalkozásnak nyilván a technikai feltételeit sem volt könnyű megteremteni. Hallhatnánk erről is valamit?

- Egyik legfontosabb technikai előfeltétel az új helyrajzi naplók elkészí-

tése volt. Ez a teljes adrématár levonását és ezres tételenként kötetekbe való köttetését jelentette. A revízió eredményének rögzítése a naplókban történik és a jövőben ezek szolgálnak a példánnyilvántartásra is. Beszélhetnek még a különleges revíziós bélyegzőkről, a brigádok számára készült ideiglenes asztalokról, a raktárba beállított lámpákról stb., amelyek mind szükségesek voltak a munka zökkenőmentes elvégzéséhez.

- A revízió végső fázisában milyen munkafolyamatokat kell még elvégezni?

- A problematikus művek revíziója folyamatosan történik. A naplók alapján folyik a hiánykigyűjtés, valamint a Könyvtártudományi és Módszertani Központ szakkönyvtárában és a Zártolt Kiadványok Tárában lévő művek kigyűjtése. Ellenőrizzük az újonnan kitöltött helyrajzi naplókat is. A raktárban megkezdtük a számrevíziót, ami a jelzeteket illetőleg már a revízió revízióját jelenti.

A raktárban kerestük fel a legjobb "ezres brigádot", Burián Györgyit és Nagy Emesét. Mindketten az első naptól kezdve résztvesznek a revízióban, egyetlen napot sem hiányoztak s napi átlag teljesítményük a szombatokat is beleszámítva 1 000 fölött van. Ők azok, akik még a portalanítást is elvégzik.

Az eredményük - ezt nem tőlük, hanem a napi statisztikából tudom - szeptember 21-ig, 49 munkanap alatt 50.235 művet, 52 846 kötetet vettek kézbe és végezték el rajta a revíziót. Ők is elcsodálkoznak, amikor a nagy számot közlöm velük.

További jó munkát kívánunk a brigádnak s kívánjuk, hogy a munka befejezését is hasonló kellemes körülmények között ülhessék meg.

Állományrevízió folyik még három különgyűjteményben is. Először a RÉGI ÉS RITKA NYOMTATVÁNYOK TÁRÁNAK vezetőjénél, Soltész Zoltánnál érdeklődünk.

- Számunkra a legnagyobb problémát az jelentette, hogy 1 750 darabból álló őnyomtatvány-gyűjteményünket kivéve, többi állományrészeinknél nem támaszkodhattunk adrémozott címleírásokból álló napló-kötetekre. Így a legkülönbözőbb nyilvántartások szolgáltak a revízió alapjául. Különösen a régi nyilvántartások okoztak sok problémát s mivel a könyvanyag is régi, a revízió nálunk érdeemi munkát is jelentett. Az azonosítás nemegyszer gyakorlott szaktudást igénylő feladat volt. Ezért a revízióban elsősorban az RRT és a Kézirattár dolgozói vettek részt.

- Hányan dolgoztak összesen?

- Hat fő dolgozott három párban és egy fő anyagmozgató. Gyors és pontos munkájuknak köszönhető, hogy a kézbevetett művek egybevetése a nyilvántartásokkal már szeptember elsejére befejeződött.

- Milyen különböző problémákat jelentett az egyes állományrészek revíziója?

- Nyolc és félezer kötetből álló antikva-gyűjteményünkél, mivel helyrajzi naplóval nem rendelkezünk, a szerzői betűrendes katalógust kellett szétdobnunk a jelzetek sorrendjébe. Az RMK gyűjtemény revíziójánál, mely az RMK számok sorrendjében van felállítva, párhuzamosan kellett használni Szabó Ká-

roly művét a címleírásokat nem tartalmazó helyi példány-nyilvántartással. Valamennyi gyűjteménynél kijelölték a restaurálásra szoruló köteteket is, valamint a tulajdonbélyegzővel el nem látott hagyatéki anyagot is. A Todoreszku-féle gyűjtemény feldolgozatlan részének ellenőrzése csak a nyomtatott katalógus alapján történhetett. Az Apponyi-gyűjteményben is használták a nyomtatott katalógust.

- Mi a helyzet az első kiadások gyűjteményével?

- Ez a gyűjtemény, mely kb. 1 500 kötetből áll, eddig nem volt a nagyraktárban őrzéggel jelölve. Most ez is megtörtént. A revízió során derült ki az is, hogy közülük 540 kötet nem szerepelt a nagykatalógusban. Már át is adtuk ezeket a feldolgozó osztálynak.

- Hiány van?

- Érdemi hiány nincs. Van néhány tisztázatlan tétel, de ezek a problémák inkább a régi nyilvántartások pontatlanságából erednek.

Következő állomásunk a SZÍNHÁZTÖRTÉNETI TÁR volt. Itt Berczeli Károlyné felel kérdéseinkre.

- A Tár színháztörténeti szakkönyvei már a segédkönyvtárak revíziója során ellenőrzésre kerültek. Most szöveggönyv-gyűjteményünk került revízióra. Ez a következő részekből tevődik össze: a Nemzeti Színház és a Vígyszínház szöveggönyvei, az MM jelzésű egyéb magyar anyag és az IM jelzésű idegen nyelvű szöveggönyvek. A nehézséget az jelentette, hogy a revízió alapját képező nyilvántartásokat is részben most, a revízió során készítettük el. A Nemzeti Színház anyagánál meghagytuk és helyrajzi naplóként felhasználtuk a régi leltári naplót, de pl. az MM és az IM anyagánál most készült el a gépirásos helyrajzi napló.

- Szeretnénk néhány számszerű adatot is hallani.

- A revízió során 24 163 művet, ill. 28 899 kötetet vettünk számba. A munkában a tár három dolgozóján kívül résztvett még a Mikrofilmtár és a Könyvelosztó három dolgozója, így szeptember 7-re sikerült a munkát befejezni. Hiányunk van, de ez csak a régi átvételi naplókhoz viszonyított hiány, mert már a feldolgozás során egyes duplum-, ill. csonka-példányok selejtezésre kerültek.

Végül a ZÁROLT KIADVÁNYOK TÁRÁT kerestük fel. Markovits Györgyi, a tár vezetője mondta:

- A revízió nálunk már június 30-án kezdődött meg és jul. 23-ra fejeztük be. Azért vált szükségessé, mert állományunk felmérése után lehetett csak a nagyraktárban az őrzégek előzetes beosztását elvégezni. Ez pedig a nagyraktár revíziója indulásának előfeltétele volt.

- Milyen nyilvántartások szolgáltak a revízió alapjául?

- Ebben a tekintetben nálunk nem volt probléma, hiszen adrémalevonatokon teljes helyrajzi katalógussal rendelkezünk. A revízió eredményét, a talált kötetek számát, a példányszámot ebbe a cédulakatalógusba vezettük be.

- Mi volt a revízió végeredménye?

- A Tár állománya 10 204 kötet. Hiányunk nem volt, néhány tisztázatlan tétel felderítése még folyamatban van.

Meg kell még emlékeznünk a revízió vidám színteréről is: a nagy munka résztvevői számára az Intézetvezetés és a Szakszervezeti Bizottság egynapos jutalom-kirándulást szervezett Esztergomba. A csoport tagjai szakszerű vezetéssel tekintették meg a Keresztény Múzeumot és a Főszékesegyházi Könyvtárat. Utána egyesek ebéd helyett a bazilika és a Kincstár meglátogatását választották, mások Esztergom éttermeit és presszóit keresték fel. Visszafelé a társaság vállalkozóbb szellemű része a hosszabb hajútat választotta. Mivel az itt történeteket nem vették revízió alá, erről részletesen beszámolni nem tudunk, de annyit mégis hallottunk, hogy a fedélzeti hangulat kitűnő volt: étel-ital és frissítő táno feleltette a raktárak sok-sok poros kötetét ... - SOMKUTI GABRIELLA

A HELIKON KÖNYVTÁR BALATONI GYŰJTEMÉNYÉRŐL

Hét éve annak, hogy könyvtárunk a Balatoni Intéző Bizottság anyagi támogatásával Keszthelyen a Helikon Könyvtárban egy sajátos különgyűjteményt hívott életre, azzal a célzattal, hogy az érdeklődők rendelkezésére bocsássa mindazt a nyomtatott könyv- és folyóiratanyagot (esetleg egyéb is), amely a Balatonnal és a Balaton-vidékkel, tudományos, publicisztikai vagy szépirodalmi szempontból foglalkozik. A gyűjteménynek a Balaton "fővárosában" történt felállítására pedig - a BIB intenciójának megfelelően - kiváltképp azt a célt kívánta szolgálni, hogy segédeszköz legyen a balatoni kultúra fejlesztését szolgáló különféle tényezők kezében.

A gyűjtő és szervező munka az elmúlt évek során tovább folyt. Eredményeiről az 1959-ben közzétett első gyűjteményi jegyzék óta nem értesült a nyilvánosság. A nemrégiben közzétett második rész (A keszthelyi Helikon Könyvtár balatoni gyűjteménye. Könyvtárjegyzék. II.rész. Bp.1965. 60 l.) azonban némi bepillantást enged a gyűjtemény fejlődésébe és kérdéseibe. A publikáció átlapozója meggyőződhetik arról, hogy milyen széles területen, mekkora körültekintéssel és igyekezettel folyt a gyűjtőmunka s mennyi értékes anyagot sikerült beszerezni. Különös figyelmet érdemelnek a metszetek és régi térképek. De kiderül a jegyzékből az is, hogy milyen nehézségekkel jár egy ilyen speciál-gyűjtemény létrehozása, ha a szerzeményezés tisztán esetleges beszerzési forrásokra van utalva. A folyóiratok vonalán pl. csaknem kilátástalan a gyűjtés. De illuzió egy viszonylagos teljességre törekvés a könyvkiadványok tekintetében is. Meg kell vallani, hogy egy ilyen vállalkozás eredménye legfeljebb az lehet, hogy sok becses anyagot halmoz fel és őriz meg, de nem igen válhatik az illető tárgykör anyagának komplett szellemi kincstárává. Nézetünk szerint azonban ez a kis különgyűjtemény még a maga korlátoltságában is igen hasznos intézmény szerepét töltheti be. - BERLÁSZ JENŐ

EGY INTÉZKEDÉS MARGÓJÁRA

Az állományrevízió előkészítő munkálataival kapcsolatban baljós hírként terjedt el, - azóta a fenyegetés valósággá vált -: ezentul fizetni kell a későn visszaadott könyvekért.

Ez a kölcsönzést szabályzó intézkedés sem nálunk, sem más könyvtárban nem újdonság. A késedelmes, hanyag olvasóknak mindenütt kisebb-nagyobb büntetés fizetésével kell "lakolniuk". Nálunk legutóbb az 1963-ban kiadott kölcsönzési szabályzat tartalmazta az erre vonatkozó előírásokat. [Lényegében ennek érvényesítéséről van most szó. Szerk.]

Joggal kérdezhetnénk ezek után, ha már két éve megvan a rendelkezés, miért csak most kerül sor a végrehajtására? A válasz egyszerű: a kölcsönzők túlnyomó többsége intézményünk dolgozója, tehát könyvtáros, akitől joggal várhatnánk el: ismerje és tartsa be a kölcsönzési szabályzat előírásait s legyen tisztában azzal, milyen kár származik abból, ha az általa is használt könyveket kivonja a forgalomból,

Ezt azonban sajnos, nem minden kölcsönző látta be. Sok volt a pontatlan, késve történő visszaadás. Ezért kényszerült a könyvtár vezetősége arra, hogy éljen a késedelmi díjak megfizettetésének eszközével is, amivel nyilván nem új bevételi forrásra kívánt szert tenni, hanem a kölcsönzőket szeretné rendre szoktatni. Őszintén reméljük, hogy könyvtárunk ez új pénzforrása csak élenyészően kevés jövedelmet hoz majd. - FALVY ZOLTÁNNÉ

HIREK

HIRLAPTÁRUNK ÁLLOMÁNYA több értékes, kiegészítő jellegű tétellel gyarapodott.

Megkaptuk a Statisztikai Hivatal Könyvtárának anyagából kiselejtezett vármegyei lapokat. Jelentőségét az adja meg, hogy a nálunk meglévő anyaguk általában 1944 március-április havával zárult, mert annak idején ezeknek a lapoknak köteleespéldányait nem kaptuk meg. Viszont (és ez csak most igazolódott be) az általunk sokáig április havával megszüntnek tekintett lapok nem kis hányada 1944 októberéig, sőt november 4-ig megjelent. Külön is említhető a Szabolcs Vármegye Hivatalos Lapjának esete. Állományunkból eddig az 1932-1940 közötti évek anyaga teljesen hiányzott. A lap most teljessé vált. Érdekes belőle az 1939-es évfolyam, amely bizalmas jellegű anyagként rotaprint sokszorosító eljárással készült. Ezekben a háborús években sok a lap melléklete: jórészt körözvények, eltűnt polgári és katonai személyek azonosító adataival és személyleírásaival.

Értékes szerzeményünk a Karl Kraus kiadásában Bécsben kiadott "Die Fackel" (1899-1936) c. lap, mely naplójegyzetek formájában, rendszertelenül jelent meg.

Megszereztük Gyulai Ferenc fotószakkönyvtárának folyóiratanyagát (Fotóművészeti Hírek 1934-36, Fotószemle 1938-1943, Diákfotó 1938-1944, Magyar Fotográfia 1932-1938, Magyar Fényképész 1939-43) A képes folyóiratok tudvalevően állományunknak az a része, amely leginkább szenved meg egyesek nem mindig leleplezhető "gyűjtőszenvédélyét". A most megszerzett fotószaklapok lehetővé tették a megrongálódott és megcsonkított példányok pótlását.

Ugyancsak kiegészítésként vásároltuk meg az "Ungarischer Zeitgeist" (Pest) 1867. okt. 20-i számát, mely 30 évvel ezelőtt tűnt el állományunkból. Új szerzemény a "Sloga" 1918. nov. 28-i száma, mely tudomásunk szerint e Temesváron indult lapnak egyetlen számaként jelent meg. - HERENDI KÁROLYNÉ

A HAYDN-MŰVEK KÉZIRATOS FORRÁSAINAK topográfiájáról alapvető és számunkra is rendkívül érdekes tanulmányorozatba kezdett Georg Feder, a kölni Haydn-Institut vezetője, az Intézet általa szerkesztett "Haydn-Studien" c. új folyóiratának ez év júniusában megjelent első számában. A tanulmány ("Die Überlieferung und Verbreitung der handschriftlichen Quellen zu Haydns Werken") zeneműtárunk Haydn-gyűjteményével kezdi világszemléjét és az irodalomban elsőként említi ki, hogy e gyűjtemény "... az 1760-tól 1802-ig terjedő időszak több mint ötven autográfjával nemcsak számszerűen, de sokoldalúságát tekintve is túlszárnyalja a világ összes többi Haydn-gyűjteményét". A szerző ezután részletesen elemzi és méltatja, sőt kotta-illusztrációkkal fűszerezve is ismerteti az operák, áriák, dalok kórusművek stb. kéziratait magában foglaló gazdag budapesti gyűjteményt és ismertetését a soproni Haydn-források rövid áttekintésével egészíti ki.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA ez év április-május folyamán Bécsben rendezett kiállítást. E kiállítás előkészítésében könyvtárunk munkatársai közül többen közreműködtek. Major Máté akadémikus - könyvtárunk főigazgatójához címzett levelében - az MTA Elnöksége, valamint a Kiállítási Bizottság nevében köszönetét fejezte ki Pálinkás Sándorné, Pusztai Jánosné, Szalay Andorné és Tóth Bálint munkatársainknak, akik értékes és önzetlen segítő munkájukkal résztvettek a kiállítás előkészítésében.

GOLDMARK KÁROLY halálának ötvenedik évfordulója alkalmából Keszthely Város Tanácsa szeptember 19-én emlékünnepséget rendezett. Ennek keretében avatták fel a kastély parkjában felállított Goldmark-szobrot (Papachristos Andreas szobrászművész alkotása) is. Az ünnepség műemlékkönyvtárunk kiállításainak megtekintésével és az ott rendezett emlékhangversennyel záródott.

AZ IDEGEN NYELVTUDÁS igazolására rendszeresített vizsgák új szabályozásáról közölt rendeletet a Művelődésügyi Közlöny ez évi 15. (aug.1.) száma. A szept. 1-től hatályba lépő rendelet szerint "vizgára jelentkezhet iskolai végzettségére tekintet nélkül minden nagykorú személy", letétele "idegen nyelv felsőfoku vagy középfoku tudásáról bizonyítványt ad", de megszerzése "egyetemi végzettséget nem igazol".

FIGYELŐ SZEMMEL

KÖNYVTÁRI MINERVA

Néhány héttel ezelőtt jelent meg a Könyvtártudományi és Módszertani Központ eddigi legjelentősebb kiadványa, a Könyvtári Minerva első kötete. Régen és sokan vártunk rá, hiszen több mint 30 év telt el a régi Minerva megjelenése óta és miközben a szomszédos és távolabbi országok könyvtári cimtárai egyre-másra napvilágot láttak, Magyarország bizony elég sokáig váratott magára. Hány cikk, vita, értekezés foglalkozott ezzel a kérdéssel, hosszú éveken keresztül mennyire hiányzott a mi külföldi munkánkban is egy olyan kiadvány, amivel a magyar könyvtárügy egészét bemutatthattuk volna. Az öröm tehát őszinte és nagy s ezért is sietünk, hogy már most, az I. kötet megjelenésekor számot adjunk a jelentős műről. A kötet a KMK sok munkatársának és szerkesztőinek hangyaszorgalmu és évekig tartó gyűjtő és rendező tevékenységének olyan kiemelkedő eredménye, melyre az egész magyar könyvtári társadalom méltán büszke lehet. Beszámolóm mégis azért inkább ideiglenes csupán, mert hiszen a munka a 2. kötettel válik majd teljessé. Ez a tény meg is nehezíti dolgomat, hiszen a tárgyilagos véleményhez az egész mű ismerete lenne szükséges.

A munka nagyságáról már a kötet vastagsága is fogalmat ad: az adattárat magában foglaló I. kötet 684 + XLII lap terjedelmű. A felvett könyvtárak száma sok ezerre tehető, bár a pontos számot nem tudjuk. A sorszámozás, melyre majd a II. kötet mutatói utalni fognak, 1981-ig halad, ami imponálón magas szám, annál is inkább, mert a községi, iskolai, kórházi stb. könyvtárak önálló tételszámot nem kaphattak, hanem táblázatosan szerepelnek. Hadd említsük meg már itt, hogy a tételszámra való utalás valószínűleg jól megoldja majd a kézikönyvek elsőszámu követelményét, vagyis a gyors felütés lehetőségét.

Az előszó elmondja, hogy a régi Minervával ellentétben az új csak a könyvtárakról tájékoztat, a muzeumokról, tudományos és oktatási intézményekről nem. Ismerteti a kötet felépítését, az igen körülményes és körültekintő adatgyűjtő munkát, megemlíti, hogy a "könyvtár" kritériumainak tisztázatlansága folytán nem mechanikusan, pl. állományminimum alapján, hanem fontosság szerint döntöttek egy-egy gyűjtemény beiktatásáról, vázolja az elkerülhetetlen hiányosságokat és apró következetlenségeket, majd felsorolja az egyes tételeknél visszatérően azonos sorrendben nyújtott tájékoztatások fajtáit.

Ezután Kovács Máté egyetemi tanár bevezetője méltatja az új kiadványt és önálló tanulmánynak is beillő áttekintést nyújt a szocialista Magyarország

könyvtári életének hatalmas fejlődéséről a felszabadulástól napjainkig. Megrajzolja a mult örökségeire is támaszkodó kulturális átalakulást, majd értékelő képet nyújt a mai magyar könyvtárügy egész rendszeréről. Az elemző szöveget különösen a külföld tájékoztatása szempontjából igen hasznos adattáblázatokkal és szerkezeti sémákkal egészíti ki. Mind az előszó, mind ez a tanulmány, a hozzácsatlakozó rövidítésjegyzékekkel stb. együtt angol és orosz nyelven is megjelent és a Minerva variánsait képezik.

Maga a tekintélyes címtár a könyvtári hálózatok szerint sorakoztatja a könyvtárakat, ezeket követi a Nemzeti Könyvtár, majd a hálózatokon kívüli könyvtárak fejezete zárja a kötetet. Talán nem tűnik részreahajlásnak, ha én az Országos Széchényi Könyvtárat a hálózatok elé helyeztem volna, ahogy ezt pl. az előszó szerint több tekintetben konzultált Handbuch der Österreichischen Bibliotheken tette. A hálózatok betűrendben követik egymást, ami a következő szokatlan sorrendet eredményezte: akadémiai, iskolai, levéltári, mezőgazdasági, műszaki, orvostudományi, szakszervezeti, területi és tudományegyetemi hálózatok. Talán egyszerűbb lett volna előbb a tudományos, azután a közművelődési hálózatokat felsorolni, annál is inkább, mert a hálózatok nevei nem minden esetben kiforrottak ("egyetemi" vagy "tudományegyetemi"). Ez a megoldás aligha sértette volna pl. az Országos Pedagógiai Könyvtár, vagy a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tudományos jellegét, vagy aligha emelte volna az orvostudományi hálózathoz tartozó, igen áttekinthető táblázatokban felsorolt kórházi könyvtárakat a tudományosok közé. Itt említem meg, hogy a jól kiemelt tételszám ellenére talán hasznos lett volna a hálózatok neveit élőfejként szerepeltetni a még gyorsabb fellapozás elősegítésére.

Problematikus a hálózaton kívüli könyvtárak fejezete. Itt egyetlen betűrendben 215 olyan könyvtár sorakozik, melyeknek nem sok közülük van egymáshoz, a fejezet tulságosan vegyes. Miután ugyanis az egész mű a hálózatok révén bizonyos mértékben szakrendbe épült fel, ezt esetleg folytatni lehetett volna azáltal, hogy a jogilag is rögzített, ténylegesen működő hálózatok után, kisebb csoportokban sorakoztak volna az egymással rokon intézmények: hatósági és hivatali könyvtárak, muzeumi és művészeti könyvtárak, tudományos intézetek könyvtárai, egyházi könyvtárak, védett magángyűjtemények stb. E megoldással kiegészíthető lett volna az a kép, amely a hálózatok révén az egyes magyar könyvtárcsoportokról kialakult, az itt-ott esetleg erőszakoltnak tűnő besorolás pedig ugyan járt volna valamiféle jogi következménnyel.

A címtár gazdagsága akkor tűnik szembe igazán, ha az ember belelapoz egy-egy hálózat sűrűjébe. Attól eltekintve, hogy mindig a hálózati központ áll az élen, a további elrendezés a hálózat belső strukturájához, illetőleg annak már finomítottabb hierarchiájához igazodik (műszaki, mezőgazdasági hálózatok), vagy egyszerűen betűrendes. A fontossági sorrend és a betűrend tehát váltakozik, ami azonban nem zavarja a képet, sőt, mintegy a bevezető tanulmány folytatásaként, az egyszerű kézkönyvön túl olyan művé emeli a Minervát, amelyből a magyar könyv-

tárügy szerkezeti felépítésének finomságait is meg lehet tanulni.

Az egyes könyvtárakról nyújtott tájékoztatások három típusba oszthatók: főleg csupán az alapítás éve és az állomány szerepel a községi könyvtárak táblázatainak rubrikáiban; egy-két sorra terjedő adatok találhatóak a már önállóan szereplő, de kisebb gyűjteményeknél és végül bő adatszoportokat kapunk a fontosabb intézményeknél és könyvtáraknál. Vajon - kérdésként feltéve - nem lehetett volna a szakszerkezeti könyvtárakat ugyancsak táblázatos, sok helyet takarító formában összesíteni? Igen fontos, hogy a központi katalógust és a könyvtárközi kölcsönzést segítő kódjelek mindenütt feltűnő helyen szerepeljenek.

Térjünk vissza a bővebb tájékoztatások eseteire. Ezek három részből állnak. Elől áll a könyvtár neve, sok esetben (illetőleg azon intézményeknél, amelyek est közölték) angol és orosz nyelven is, majd a könyvtár címe, telefonszáma. (Esetleg logikusan itt kaphatott volna helyet a vezető megnevezése is.) A második rész a legfontosabb adatokat feltüntető séma, melynek kockáiban kereszt, vonás, vagy rövid szöveg jelzi a könyvtár típusát, nyilvánossági fokát és legfontosabb szolgáltatásait, katalógusait, laboratóriumait stb. Ez a szellemes megoldás villámnévjegyet kíván adni a könyvtárról és arra is jó, hogy a kötethez csatolt angol nyelvű kártya segítségével a legfontosabb adatokról a külföldi is tájékozódhassék, anélkül, hogy az adatokat mind le kellett volna fordítani. A harmadik rész a szöveges tájékoztatás, melyben az alapítás, a főhatóság, a gyűjtőkör, igénybevétel, olvasóterem, egyéb katalógusok, tájékoztatás, állomány, vezető, irodalom alcímei ismétlődnek meg esetről-esetre. Nyilván a helyhiány akadályozta a szerkesztőket abban, hogy ezeket az alcímeket a ritkított íráson túlmenően új bekezdésekkel is kiemeljék. Még inkább összeolvad az irodalmi fejezet: nem válik el a könyvtárról szóló irodalom a könyvtár saját kiadványaitól, pedig ez utóbbira a külföldet érdeklő nemzetközi csere szempontjából nagy szükség lett volna. Sőt, az egyes kiadványok címleírásai is a hosszú összefüggő sorok révén bonyolult képet mutatnak és csak a tüzetesebb vizsgálat fedezi fel az önálló műveket jelző a/, illetőleg a periodikákat jelző b/ pontot.

Az egyes könyvtárakról nyújtott tájékoztatásoknak ez a formája kialakulatlansága ellenére sokatmondó és nem lehet eléggé kiemelni az adatok, szövegrészek, magyarázatok, gyűjtőkörismertetések gazdagságát és gondosságát. A már említett osztrák kézikönyv szárazabban oldja meg a kérdést: egyszer, az elején közli az adatok, tájékoztatások sorrendjét, később, az egyes könyvtáraknál már csak egy-egy betű utal az állományra, a vezetőre, a kiadványokra stb. Ez esetben kizárólag kézikönyvről van szó, míg a Minerva egy-egy hosszabb fejezete olvasnivalót is nyújt, különösen ha a történeti részeket is figyelembe vesszük.

Összefoglalásként elmondhatjuk, hogy nagy és komoly munkát kaptunk, amelynek sokszorosítási technikája, tipográfiája is kitűnő, a kemény műbőrkötés pedig tetszetős. Érdeklődve várjuk a második kötetet, hiszen ez tartalmazza majd a mutatókat is a magyar könyvtárügy központi szervezeteinek bemutatása mellett. Szinte önkéntelenül kínálkozik az a gondolat, hogy egy esetleg későbbi kiadásnál

nem lehet-e bizonyos szűkítésekkel és elhagyásokkal egyetlen kötetben közreadni egy új Minervát, mely támaszkodva erre az uttörést elvégző első vállalkozásra esetleg szűkebb keretek között is megjelenhet. - GOMBOCZ ISTVÁN

A BIBLIOGRAFICKÝ SBORNÍK
a magyar nemzeti bibliográfiáról

A Bibliografický Sborník 1964. évi kötetében Ján Štefánik cikket publikált a magyar nemzeti bibliográfia aktuális kérdéseiről, pontosabban szólva: nemzeti bibliográfiánk azon problémáiról és eredményeiről, amelyek a szlovák és cseh nemzeti bibliográfia szempontjából is érdeklődést keltenek.* Forrásként a gödöllői értekezlet anyagait, Szentmihályi János, Fügedi Péterné, Kőhalmi Béla és Haraszthy Gyula tárgyavagó cikkeit-tanulmányait használta fel.

Kurrens bibliográfiánk megoldatlan kérdései közül a zeneművek, hanglemezek, térképek, valamint a hungarikumok szerepeltetésével kapcsolatos nehézségeket, a szelekció kritériumainak kiérleletlenségét és az MFR (azóta kiküszöbölt) hosszú átfutási idejét emeli ki. Az Új Könyvek létrehozásával az MNB annotálatlanságára vonatkozó utalásai tárgytalanná váltak. Ezzel szemben az MNB többi eredményén fellelkesedik, és a szlovák és cseh nemzeti bibliográfia számára is a korszerű technikára való áttérést, kumulációk közzétételét, valamint az ETO bevezetését javasolja. Kovács Ferenc Magyar filmográfiáját is korszerű eredménynek tekinti, és a csehszlovák filmográfia létrejöttét sürgeti.

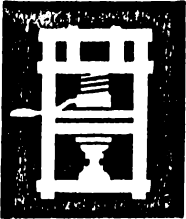
A retrospektív bibliográfiák meg-, illetve újraalkotására irányuló törekvéseinket összehasonlítva, felhívja a magyar és a szlovák koncepció közötti különbségekre a figyelmet. A szlovák koncepcióban elsősorban az újabb korszakokra és a periodikumokra való koncentrációt tartja figyelemreméltónak.

A továbbiakban a mi retrospektív bibliográfiánk történeti-területi felfogását ismerteti. Idézi és elfogadja Kőhalmi Bélának azt a megállapítását, hogy a történelem során együtt élt nemzetek retrospektív bibliográfiáinak átfedései jó szolgálatot tesznek a tudományos kutatóknak, hiszen a nemzeti irodalmaknak több oldalról való bemutatása mindenképp hasznos a nemzetközi tudományos élet számára. Minthogy azonban a szlovák és a magyar nemzeti bibliográfia között különösen sok az átfedés, nagyon fontos lenne, ha a szlovák és a magyar bibliográfusok együttműködése és párbeszéde - a konkrét eredményeket is hozó személyes kapcsolatok továbbfejlesztéseként - szervezett formát öltene. Valóban: miért ne valósulhatna meg ez? - fti

*ŠTEFÁNIK JÁN: Niektoré aktuálne otázky maďarskej súčasnej a retrospektívnej národnej bibliografie v porovnaní so slovenskou a českou bibliografiou. = Bibliografický sborník (Martin). 1964. 171-185.p.

C s a p o d i C s a b á n é
KIÁLLITÁSI TANULMÁNYUTON CSEHSZLOVÁKIÁBAN
 (1965. június 7-12.)

MUSEUM KNIHY

ZDAR N. SÁZAVOU

Mikor az idén tavasszal intézetvezetőségünk megbízásából Csehszlovákiába utaztam, hogy az ottani szakmánkba vágó kiállításokat a Vár perspektívájából tanulmányozzam, magam sem gondoltam, hogy mennyi új, tanulságos ötlettel, kezdeményezéssel fogok találkozni ott ezen a területen. A STRAHOV-I IRODALOM-KULTURTÖRTÉNETI KIÁLLITÁST már három évvel ezelőtről ismertem, de milyen más volt és mennyivel gondolatébresztőbb most ez a kiállítás, amikor abból a szempontból néztem végig, hogy mit és hogyan lehetne ebből nálunk megvalósítani.

Ennél a kiállításnál főleg az érdekelt, hogy hogyan jött létre, hogyan szervezték meg ennek elkészítését. Ezt sikerült is megtudnom, ha nem is ott helyben, hanem az Egyetemi Könyvtár kéziratárában, annak vezetőjétől dr. Urbanková-tól, aki maga is résztvett a kiállítás előkészületeiben. Ő mondta, hogy kb. négy esztendő kellett ahhoz, hogy ezt a minden tekintetben nagy arányú és igényes kiállítást létrehozzák. Az előkészítés munkájában számos (mintegy 50) szakember vett részt, akik között ott voltak az egyes korszakok tudományos szakemberei, akadémikusok, egyetemi tanárok és egy tervező-építész is. Először elkészült az egyes korszakok forgatókönyve, amit kisbizottságok keretében beszeltek meg és alakítottak ki. Ezután egyszerű fekete-fehér fényképanyaggal kipróbálták a tárlók berendezését s csak ezután következett a fakszimilék, makkettek, feliratok stb. elkészítése. A fakszimilét az Egyetemi Könyvtár kéziratárának felügyelete mellett készítették el. A beszélgetés során az is kiderült, hogy ma már a Strahov-i kiállításnak azok a részlegei, amelyek ezelőtt 8-10 évvel készültek, mind anyagukban, mind felfogásban bizonyos fokig elavultak.

Eppen ezért nagy öröömre szolgált, hogy alkalmam volt egy nemzetközi jellegű tudományos kirándulás keretében megtekinteni egy másik, a Morvaország határánál fekvő egykori cisztercita kolostor épületében, ZDAR-BAN rendezett írás- és könyvtörténeti kiállítást is. Itt találkoztam először egy számomra új és igen hatásosan alkalmazott kiállítási eszközzel: a sötét háttérbe illetve keretbe helyezett, hátulról megvilágított, színes, felnagyított diafelvételekkel, amelyek egyes kódexek díszesen illuminált lapjairól készültek. Ezek a színes diák még az eredetiekhez igen hasonlóra sikerült nyomtatott vagy kézzel kifestett fakszimiléknél is elevenebb képet varázsoltak egy-egy kódexillusztrációról a néző szeme elé, arról nem is szólva, hogy milyen kellemes változatosságot vittek az egyébként már sok kiállításról ismert másfajta szemléltető eszközök (tablók, fényképek, fakszimilék stb.) közé. A Zdar-i kiállítás azonban nem csupán kiállítástechnikai szempontból, hanem tartalmában is gazdag anyagot nyújtott, amit főként azzal értek el a rendezők, hogy a cseh írás és könyvnyomtatás

történetének alakulását az írás- és könyvtörténet általános alakulása, az emberiség fejlődéstörténete általános keretébe ágyazták be. Így többet nyújtottak mind a hazai, mind pedig a külföldi látogatóknak, mintha a csehszlovák anyagot csupán önmagában mutatták volna be.

E két kiállításon kívül alkalom volt még PRÁGÁBAN a Nemzeti Múzeumban nemrég megnyitott kódexkiállítást is megtekinteni, amely terjedelmében ugyan kisebb (csupán egy nagy termet foglal el), de hatásosságában a másik kettővel méltán veszi fel a versenyt. Itt a rendezők tekintettel voltak mind a nagyközönség, mind a tudományos látogatók érdeklődésére. A függönyökkel lesötétített hatalmas kiállítási terem ablakfelőli két oldalát egy-egy megvilágított színes diákkal díszített sötét üvegfal foglalta el; a terem közepén nagyméretű (kb. 3x3 m) mély, kívülről megvilágított tárlókban eredeti kódexek voltak láthatók. Egy kis fülkében vetítőkészülék volt elhelyezve, amelyet óránként bekapcsoltak s amely különböző nyelveken felvett magnetofon-szóveggel kísért vetítettképes előadást mutatott be a cseh miniatúraművészet történetéről. A kb. 20-25 perces vetítés befejeztével rejtett forrásból megszólaló egykoru - XIV-XV. századi - zene festette alá a kiállítás hangulatát.

Nemcsak a régi, hanem a modern anyag megfelelő eszközökkel való bemutatása terén is új utakra törekednek Csehszlovákiában. Alkalom volt megtekinteni STRZ-BEN, Dobris mellett Karel Capek emlékházzá átalakított egykori villáját is. Így végső és nagyon rövidre fogott tanulságként elmondhatom, hogy a tanulmányutam alkalmából látott kiállítások mind anyagukban, mind kivitelükben igen gazdagok, változatosak, ötletesek és újszerűek voltak. Egyik legfontosabb tanulság: egy példányban lévő eredetit a legritkább esetben állítanak ki - hiszen még a faksimile is elhalványul a tárlóban 8-8 év után. Tulhalmozott tárlóknál jobb a kevés, de jellegzetes anyagot tartalmazó és szebb, vonzóbb a kiállítás külső képe, ha a tárlók alakja, a montirozás is idomul az egyes termek hangulatához.

A kiállításokon kívül persze még sok egyebet is volt alkalom látni: Prága már ismert és még ismeretlen műemlékeit, a Moldva folyón épült új vizierőművet és néhány régi várat, amelyekben oly gazdag Csehszlovákia. És utoljára, de nem utolsósorban: megtekinthettem a Prágai Egyetemi Könyvtár egyetlen eredeti Corvináját, Aquinói Tamás Aristoteles kommentárját.

Vavrincez Veronika

TIZ NAP LENGYEL KÖNYVTÁRAKBAN

Julius első felében alkalom volt lengyel utam során néhány érdekes zenei gyűjteményt meglátogatni.

Utam két fő élménye a varsói és czestochowai gyűjteményhez fűződik. A VARSÓI EGYETEM zenetudományi tanszékének könyvtára vállalta, hogy központi cédulanyilvántartásba foglalja a Lengyelország területén található, 1800 előtt kelet-

kezett zenei kéziratokat és nyomtatványokat. Ezek a munkálatok dr. Janina Mendysowa, a Zeneműtár vezetőjének irányításával már be is fejeződtek. Az elkészült katalógus kettős célt szolgál: a régi lengyelországi zeneműanyagra vonatkozóan a központi katalógus funkcióját tölti be, egyben megfelel a Répertoire Internationale des Sources Musicales kívánalmainak is.

V. rsonál is érdekesebb tapasztalatokat szereztem CZESTOCHOWÁ-ban a pálos apátság könyvtárában. E tapasztalatok egy kis és egyben lezárt zenei gyűjtemény nyilvántartási rendszerére vonatkoznak. E katalógus kizárólag zenei kéziratok adatait tartalmazza, és pedig oly módon, hogy a kb. 15x12 cm méretű katalóguscédula előlapja a kézirat címlapjának fényképét tartalmazza, fölötte a mű dallamhor-dozó szólamának kezdetével, hátlapja pedig a mű jelzetét és címlírását közli az esetleges megjegyzésekkel. Címlap hiányában és anonim művek esetében a fényképes oldal a szólam-kezdeteket mutatja. A katalóguscédulák besztása egyszerűen a szerzők betürendjében történik.

Bár ez a katalógizálási forma csak speciális kéziratgyűjteményekben mutatkozik célszerűnek, itt azonban nagy mértékben segíti elő a gyors és praktikus kutatást. A katalógus ugyanis a kéziratok több olyan tulajdonságát is bemutatja, amit a szokásos nyilvántartási rendszerek mellett csupán a dokumentumok kikérésével lehet megállapítani. Fényt vet a katalóguscédula a kézírás jellegére, elhelyezésére, a kézirat formátumára stb. Ez a nyilvántartási mód is egyik változata annak az eljárásnak, amit magunk is bevezetni készülünk egyes kézirat-kategóriák "belterjesebb" katalógizálására, legalábbis a dallamkezdetek feltüntetése és a reprodukálási módszer tekintetében.

A GORKIJ KÖNYVTÁR UJ OLVASÓTERME

Szeptember 11-én nyílt meg a Gorkij Könyvtár újjáalakított központi olvasóterme. Az ünnepélyes megnyitón Kondor Istvánné, a Művelődésügyi Minisztérium könyvtárosztályának vezetője beszédében a könyvtár fő feladatát hangsúlyozta: az idegen nyelvek oktatásának és tanulásának támogatását. Egy statisztikai felmérés szerint Magyarországon 640 ezer ember beszél idegen nyelveket s ennél még nagyobb az idegen nyelveket tanulók száma. A potenciális olvasóréteg tehát igen széles s nem áll arányban a jelenlegi négy és félezres olvasói létszámmal. A már régebben működő modern szabadpolcos kölcsönző s a most újjáalakított olvasóterem mintegy elébemelegíti az igényeknek s felkinálja gazdag lehetőségeit a tanulni és művelődni vágyóknak. A közeljövőben nyílik meg az audió-vizuális nyelvi stúdió, ahol az olvasók hallgathatják az idegennyelvű szövegeket s ugyanakkor olvasva is nyomon követhetik. Ez az új és érdekes szolgáltatás bizonyára még további látogatókat fog a könyvtárba vonzani. A szovjet kultúra, illetve az orosz nyelv terjesztésére is talált a könyvtár újabb formákat: a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár egyes kerületi fiókjában kísérletképpen orosz nyelvű könyvletéteket helyeztek el.

A megnyitón résztvett könyvtárosok nagy tetszéssel nézegették az újjávarázsolt szép galériás termet, melyet részben felsővilágítás, részben modern lámpatestek (és nem vibráló, hideg fénycsövek!) tesznek világossá. Négyezer kötetes kézikönyvtárat és 350 magyar és külföldi folyóiratot használhatnak szabadon az olvasók. A férőhelyek száma jelenleg 70, de további asztalok beállításával százra növelhető. A világos műanyagburkolatú padló, a kényelmes kárpitozott székek és az izlésesen elhelyezett zöldnövények mind azt a célt szolgálják, hogy kulturált környezetben minél kényelmesebb és kellemesebb legyen az olvasás és tanulás.

A vasárnap is nyitvatartó új olvasóterem hívja, várja látogatóit. Akik nem szeretik a zsúfolt olvasótermeket s akiket érdekel a könyvtár modern és klasszikus idegen nyelvű anyaga, bizonyára nem fognak sokáig várni magukra. - (sg)

KÖNYVTÁRI SZERVEZETEINK HÍREIBŐL

MUNKÁNKRÓL * MEGBESZÉLÉSEINKRÓL * RENDEZVÉNYEINKRÓL

Az alábbiakban augusztus közepétől a lapzártáig terjedő időszak szakszervezeti munkájáról kívánunk tájékoztatást adni. Ezt az időt még a nyári szabadságolások határolták meg, eseményeit krónikaszerű összefoglalásban ismertetjük.

AUGUSZTUS 16. * MEGBESZÉLÉS

A szeptember végére tervezett (akkor még csak válságba jutott, azóta már "hamvába hullott") jugoszláviai utazásunk kérdéseit beszéltük meg az arra jelentkezetekkel. Szakszervezeti bizottságunk a maga részéről mindent megtett realizálásáért, sajnos nem rajta fordult meg az út elmaradása.

AUGUSZTUS 18. * ÖSSZBIZALMI ÉRTEKEZLET

Alkotmány-ünnepségünk előkészítését és más aktuális kérdéseket beszéltünk meg a szakszervezeti csoportok vezetőivel.

AUGUSZTUS 19. * ALKOTMÁNY-ÜNNEPSÉG

Az ünnepi beszédet dr. Csapódi Csabáné szakszervezeti alapszervezetünk elnöke tartotta, a művelődésügyi miniszter által adományozott kitüntetések (felsorolásukat a "Személyi hírek és változások" c. rovatunkban adtuk) dr. Jóboru Magda főigazgató és Barabási Rezső főigazgatóhelyettes adta át kitüntetett dolgozóinknak.

AUGUSZTUS 23. * SZAKSZERVEZETI BIZOTTSÁGI ÜLÉS

Szakszervezeti bizottságunk lényegében ezzel az üléssel zárta megválasztása után készített március-augusztus időszaki munkatervét. Napirendjén a munkaterv végrehajtásának számbavétele és a szeptember-decemberi munkaprogram tervezetének főbb kérdései szerepeltek. Ugyanezen alkalommal került sor a Számvizsgáló Bizottság elnökének előterjesztésében az első félévi szakszervezeti gazdálkodásról szóló jelentés ismertetésére is.

SZEPTEMBER 3. * SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG ELLENŐRZÉSE

Alapszervezetünk pénz-és értékcikk nyilvántartását, kezelését ellenőriztük. Az SzB pénztárkönyvének egyenlege a következő volt: készpénz = 810,34 Ft, követelés = 1561,- Ft, OTP betétben = 9277,80 Ft, tagdíjbélyegben = 8589,- Ft, ösz-

szesen = 20238,14 Ft.

SZEPTEMBER 8. * TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI TANÁCS ÜLÉSE

Munkaadói segélyre javasolták Berey Géza (200 Ft), Hajósy Gyuláné (250 Ft), Jenik Gyözőné (200 Ft); születés alkalmából Musszinger Gábor (200 Ft), házasságkötés alkalmából Sefcsik Gyuláné (200 Ft) dolgozókat. Szakszervezeti rendkívüli segélyben részesítették Szabó Kálmánné (200 Ft) szakszervezeti tagot.

SZEPTEMBER 24. * OROSZ NYELVŰ KLUBDÉLUTÁN

Idegen nyelvű klubdélutánjaink keretében baráti beszélgetésen láttuk vendégül Abdulaev Belok Aga Dzsybaravics elvtársat, az Azerbajdzsani SzSzk kulturális minisztériumának könyvtári osztályvezetőjét és Irina Alekszandrovna Szankova elvtársnőt, a Belorusz SzSzk Állami Könyvtár helyettes vezetőjét, akik előzőleg könyvtárunkat látogatták meg. Az összejövetelen intézetvezetőnként dr.Sebestyén Géza főigazgatóhelyettes képviselte, a beszélgetést dr. Pusztai Jánosné vezette.

AMIT HIÁNYOLOK

Zirci műemlékkönyvtárunk vezetőjétől, lapunk egykori szerkesztőjétől, KOVÁCS JÓZSEFTŐL kaptuk lapzárta előtt az alábbi, lapunk szerkesztésével, tartalmával foglalkozó sorokat:

Színvonalas lap a Híradó, tanulmányai magvasak, gondolatébresztők, némely vonatkozásban mintha a Magyar Könyvszemle egy-két megszűnt funkcióját akarná pótolni, nem is sikertelenül. Jó, hogy rovatai vannak, ez valahogy határozott arcél ad a lapnak, erősebben meghuzza a körvonalakat. Nagyon jónak tartom grafikai-tipográfiai megoldását is, tehát a ruháját.

Amit hiányolok? A könyvtár nemcsak meghatározott mennyiségű könyv és megtervezett, tehát határozott mennyiségű feladat együttese, amelyet a rendelkezésre álló számú dolgozó automatikusan összekapcsol. Ezek a dolgozók úgy mellékesen emberek, egy jól-rosszul, de szervezett csoportot képeznek, társadalmunk egy darabja, melynek valamilyen társadalmi élete van. Hát ez a társadalmi élet hiányzik valahogy a lapból. A mindennapok gondoljai és örömei. Márpedig egy munkahelyi lapban szerintem mindennek helye van, annál is inkább, mivel a megnövekedett létszám, a szétszórás elhelyezés a személyi kapcsolatokat nagyon megnehezíti, szinte lehetetlenné teszi.

Ugy gondoljuk észrevétele helytálló és amennyiben lapunk szerkesztőbizottsága is egyetért javaslatával s ha annak vezetésére is találunk alkalmas munkatársat, egy új rovattal gazdagíthatjuk híradónkat.

NÉMETORSZÁGBAN VOLTUNK

A KISZ-szervezet cserealapon megrendezett tanulmányi kirándulásán tizenöt, nagyjából könyvtáros-tanuló kereste fel a lipcsei Deutsche Bücherei vendégeként a Német Demokratikus Köztársaságban Lipsét, Drezdát, Weimart és Erfurtot. Utazásukról és élményeikről OLÁH GABRIELLA és WOLF MAGDA az alábbiakban számolnak be.

*

Szigoru takarékoskodás, hosszas készülődés és nagy izgalmak után július 20-án végre eljutottunk Németországba.

Két napig Drezdában barangoltunk, megtekintve a husz év alatt csaknem teljesen újjáépített várost, épületeit, könyvtárát és a Zwinger-t. Majd utunk Weimarba vezetett. Mindenkinek szívéhez nőtt ez a kicsit Veszprémre és Szentendrére emlékeztető város. Talán leginkább a már hallásból jól ismert Goethe-, Schiller- és Liszt-ház érdekelt bennünket. Megilletődve jártuk végig a szobákat, Goethe könyvtárát kissé a "szakember szemével" néztük. Lehet, hogy elfogultság, de a Liszt-házban éreztük legotthonosabban magunkat. Buchenwaldi tartózkodásunk, ahol a múlt emlékei mindenkire nyomasztóan hatottak, a kirándulás komorabb színfoltja maradt.

Következő állomásunk Erfurt volt, ahol sajnos csak egy napot tölthettünk. A huszonkét gót stílusú templomot, a kápolnát és a Gerát átívelő híres Velence hidat nézve bizonyos nosztalgiával gondoltunk a saját, a történelem zürzavarában megsemmisült műemlékeinkre. Lázasan fényképeztük mindnyájan a templomokat kívülről, belülről, a város Sopronra emlékeztető házsorait, a folyót, s utána még egy pillantást vetve a Dóm térre, a pályaudvarra "rohantunk". A kirándulás végállomása következett: Lipcse és könyvtárai.

A Deutsche Bücherei vendégei voltunk, s így ott töltöttük a legtöbb időt. A könyvtár legnagyobb osztályának, a bibliográfiai osztálynak a vezetője "diszreggelivel" köszöntött bennünket. Majd tágas előcsarnokon, széles folyosókon jutottunk el a különböző osztályokhoz.

A raktárak egy részét csőposta és futószalagrendszer hálózza be. Ennek köszönhető, hogy a mintegy három és fél millió könyvtári egység mellett 13 raktáros elégíthet ki 50 ezer olvasót. Ugyanakkor bibliográfiai osztályukon 90 könyvtáros dolgozik és jól felszerelt nyomda áll rendelkezésükre. Meglepett bennünket az is, hogy az olvasóteremben a kérésekért fizetni kell, de egyszerre korlátlan számú könyv igényelhető.

A kiállítóteremben jól képzett kalauzunk segítségével végigkísérhettük az írás és nyomdászat fejlődését. Szerencsénkre az ugyanakkor rendezett nemzetközi könyvkiállítást is láthattuk, ahol - mint köztudomásu - magyar könyvek is díjat nyertek.

Az utolsó este bucsuvacsorán vettünk részt és a tíz nap alatt gyűjtött sok tapasztalathoz és maradandó élmények mellé még ajándékba egy-egy könyvet is kaptunk.

Az utolsó nap kissé fárasztó élményei: a hosszú utazás, amit, mivel hely-

jegyet nem kaptunk, ki egy, ki két lábon állva töltött, és a boldog megérkezés, amikor 23 óras utazás után fáradtan, de boldogan mesélhettük a tanulmányut eseményeit.

HIREK

FOTOSZAKKÖRÜNK UJJÁSZERVEZÉSÉRŐL - A szakszervezeti munka keretében szervezett fotoszakkör az utóbbi egy-két évben, bár működésének anyagi feltételei adva voltak, megfelelő vezetés hiányában inkább nevében létezett. Az SzB-vel való egyetértésben most Schneller Károly és Vizkelety András vállalkoztak a szakkör ujjászervezésére. Ezért kéri azokat, akik a szakkör munkájában részt kívánnak venni, hogy okt. 9-ig jelentkezzenek Kerekes Lőrincné-nél az Igazgatósi Osztályon. A szakkör alakuló megbeszélésének idejéről tőle kapnak majd tájékoztatást.

A ZIRCI VENDÉGSZOBÁKAT - amint azt a nyáron ott üdülők már tapasztalhatták - függönyökkel látta el gazdasági hivatalunk. A függönyöket társadalmi munkában Bibor Jenőné, Kovácsné Süvegcs Ilona és Onderó Béláné férjével együtt készítették el. Munkájukért ezúton is köszönötünket fejezzük ki.

KESZTHELYI ÉS ZIRCI ÜDÜLTETÉSÜNKET aug. 25-ével, illetve szept. 28-ával zártuk le. Szakszervezeti bizottságunk a nyáron ott pihent dolgozók és hozzátartozók nevében is köszöni ottani munkatársainknak az üdültetéshez nyújtott segítségüket.

